

ทักษะการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านทุนทางสังคมของนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชนและสังคม

Integrated Learning Skills With Communities to Strengthen Social Capital of Students in The Field of Community and Social Development

สุธิ โกสิทธิ์

Sutee Kosit

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: suthikosiththi0@gmail.com

Received October 30, 2025; Revised January 16, 2026; Accepted March 12, 2026

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทักษะการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับชุมชน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านทุนทางสังคม 2) ศึกษาบริบทด้านทุนทางสังคมพื้นที่เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา และ 3) ศึกษาแนวทางการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านทุนทางสังคมของนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชนและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณโดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 146 คน หาค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามได้เท่ากับ .90 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 23 คน ผลการศึกษาพบว่า 1) ทักษะการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านทุนทางสังคมของนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชนและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) บริบทด้านทุนทางสังคม พบว่า พื้นที่เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยามีการพัฒนาทุนด้านสังคมในรูปแบบชุมชนพึ่งตนเอง 3) ผลการศึกษาแนวทางการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านทุนทางสังคมของนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชนและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา พบว่า ควรมีนโยบายการจัดการศึกษาด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างนักศึกษากับประชาชนหรือคนในชุมชน ผู้สอนควรเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับชุมชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน เสริมสร้างให้นักศึกษาใช้ทักษะการเรียนรู้การสร้างกลุ่ม

หรือเครือข่ายที่สามารถเชื่อมกับชุมชนอย่างหลากหลาย และควรเสริมสร้างให้นักศึกษาใช้ทักษะการเรียนรู้
ความสัมพันธ์กับหน่วยงานและภาคีเครือข่ายของคนในชุมชน

คำสำคัญ: ทักษะการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับชุมชน; การเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านทุนทางสังคม;
นักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชนและสังคม

Abstract

This article aims to 1) study the integrated learning skills with the community to strengthen social capital, 2) context of social capital in Phranakhon Si Ayutthaya Municipality, and 3) guidelines for enhancing integrated learning skills with the community to strengthen social capital of Community and Social Development students, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. Both quantitative and qualitative research methods were employed. The quantitative research population was purposively selected, with a questionnaire reliability of .90. The target group for the qualitative research was purposively selected, totaling 23 students. The results of this study revealed that 1) the integrated learning skills with the community to strengthen social capital of Community and Social Development students, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, were at a high level overall and in every aspect. 2) In terms of social capital, Phranakhon Si Ayutthaya Municipality has developed social capital in the form of self-reliant communities. 3) The results of the study indicated guidelines for enhancing integrated learning skills with the community to strengthen social capital of Community and Social Development students. Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University found that it should have a policy for organizing education through participatory processes between students and the public or community. Instructors should enhance integrated learning skills with the community to improve the quality of life of people in the community. Students should be empowered to use their learning skills in creating groups or networks that can connect with diverse communities. Students should also be empowered to use their learning skills in relationships with agencies and community networks.

Keywords: Integrated Learning Skills With The Community; Strengthening Social Capital; Students in the Field of Community and Social Development

บทนำ

ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับนักศึกษาในปัจจุบันในยุคโลกไร้พรมแดนหรือสังคมชาว นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในปัจจุบันจึงควรได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการเป็นนักศึกษา ทักษะพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน มนุษย์เราส่วนใหญ่ได้รับการฝึกฝนให้พัฒนาทักษะการคิด และการใช้เหตุผลมาตั้งแต่เยาว์วัย โดยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องไปตลอดชีวิต (Sukhothai Thammathirat Open University, 2023, p. 6) ผู้สอนจึงต้องสอนเชิงบูรณาการการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นคนที่มีทักษะการคิดวิเคราะห์ มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างวิชาที่เรียนและโลกแห่งความเป็นจริง จึงทำให้ต้องมีการนำการบูรณาการเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเหตุผลที่ต้องจัดการการเรียนรู้แบบบูรณาการ (Kulisara, 2019, p. 14) บนพื้นฐานการสร้างเครือข่ายและกระบวนการต่าง ๆ ที่มีบรรทัดฐานการปฏิบัติค่านิยมและความเข้าใจร่วมกันในการเกื้อหนุนความร่วมมือภายในและระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม (Office of the National Economic and Social Development Board, 2015, p. 85) ก่อให้เกิดสิ่งที่เรียกว่า ทูทางสังคม โดยอาศัยการทำงานแบบมีส่วนร่วมจากภาคีที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ทั้งองค์กรภาครัฐ และเอกชน สถาบันการศึกษา รวมทั้งชุมชนเอง ซึ่งสอดคล้องกับประเด็นแนวคิดห่วงโซ่คุณค่า ที่ว่าการประสานการทำงานกันได้ดีจนก่อให้เกิดคุณค่าได้นั้น จะต้องอาศัยแต่ละกิจกรรมทำงานเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายซึ่งกันและกัน ตั้งแต่กิจกรรมหลักจนถึงกิจกรรมสนับสนุน (Porter, 1985, p. 42)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ได้มีหลักสูตรหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาชุมชนและสังคม รายวิชา ผู้ประกอบการสังคมและวิสาหกิจชุมชน ซึ่งมีคำอธิบายรายวิชาที่มุ่งอธิบาย ความหมาย แนวคิด และหลักการผู้ประกอบการทรัพยากรชุมชน ทูทางสังคม และทุนทางวัฒนธรรม มีบทบาทในการผลิตบัณฑิตที่มีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศชาติอย่างยั่งยืน เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีองค์ความรู้ ทักษะ อุดมการณ์ และจรรยาบรรณในงานพัฒนาสามารถทำงานในภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรชุมชนท้องถิ่น และการทำงานในภาคประชาสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อผลิตบัณฑิตพัฒนาองค์ความรู้ด้านการพัฒนาชุมชน และสังคม เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนและสังคมให้มีคุณภาพดีขึ้น เพื่อพัฒนาบัณฑิตให้มีความสามารถในการศึกษาค้นคว้า วิจัย และสามารถเป็นผู้นำการพัฒนาชุมชนและสังคม และเพื่อพัฒนาบัณฑิตให้มีจิตอาสา พร้อมจะนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในงานพัฒนาให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนและสังคม (Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Si Ayutthaya University, 2022, p. 9)

ปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาการพัฒนาชุมชนและสังคม รายวิชา ผู้ประกอบการสังคมและวิสาหกิจชุมชน ยังพบปัญหา ขาดการสอนเชิงบูรณาการการสำรวจชุมชน ขาดการมอบหมาย

งานให้นักศึกษาออกสำรวจบริบทชุมชน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการถอดบทเรียนจากชุมชนเพื่อนำมาปรับประยุกต์ใช้ในการทำงานของนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชนและสังคม ขาดการบูรณาการให้นักศึกษาใช้ทักษะการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านทุนทางสังคม ด้านคนมีคุณภาพ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านคุณภาพชีวิต ด้านความสามารถในการปรับตัว ด้านองค์กรชุมชน และด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานและภาคีเครือข่าย นักศึกษารับเพียงความรู้ที่ผู้สอนถ่ายทอดเท่านั้น นักศึกษายังขาดทักษะในการพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ขาดกระบวนการมีส่วนร่วมทางสังคม ชุมชน ไม่สามารถปรับตัวให้ดำรงชีวิตได้ในสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ขาดการสร้างความสัมพันธ์กับองค์กรชุมชน และด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานและภาคีเครือข่าย (Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Si Ayutthaya University, 2022, p. 10)

จากปัญหาการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาการพัฒนาชุมชนและสังคม รายวิชา ผู้ประกอบการสังคมและวิสาหกิจชุมชน ที่ยังขาดทักษะการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านทุนทางสังคมในด้านคนมีคุณภาพ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านคุณภาพชีวิต ด้านความสามารถในการปรับตัว ด้านองค์กรชุมชน และด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานและภาคีเครือข่ายดังกล่าว ผู้วิจัยจึงศึกษาทักษะการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านทุนทางสังคมของนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชนและสังคม เพื่อให้นักศึกษามีทักษะการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านทุนทางสังคมอย่างยั่งยืนในระยะยาวต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านทุนทางสังคมของนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชนและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาบริบทด้านทุนทางสังคมพื้นที่เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านทุนทางสังคมของนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชนและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงานเพื่อพัฒนาทักษะนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา มหาวิทยาลัยมีหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการ

กับการทำงาน ส่งเสริมนักศึกษาให้ได้รับประสบการณ์วิชาชีพตามสาขาวิชาที่เรียนเพิ่มเติมนอกเหนือไปจากการเรียนในห้องเรียน เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง การทำงานร่วมกับผู้อื่น ความรับผิดชอบ และมีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น มีความเข้าใจในเนื้อหาวิชามากขึ้นจาก ประสบการณ์การปฏิบัติงานจริง เกิดทักษะการสื่อสารข้อมูล ได้รับคำตอบแทนการปฏิบัติงาน สามารถเลือกสายอาชีพได้ถูกต้องเนื่องจากได้รับทราบความถนัดของตนเองมากขึ้น สำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิตที่มีศักยภาพในการทำงานที่มากกว่าและมีโอกาสได้รับการเลื่อนงานก่อนสำเร็จการศึกษา

2. แนวคิดการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านทุนทางสังคม

2.1 ด้านคนมีคุณภาพ การเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านทุนทางสังคมต้องส่งเสริมความรู้ในการวางแผนชีวิตที่เหมาะสมกับค่านิยมของคนรุ่นใหม่ และการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม พัฒนาทักษะชีวิตและการเรียนรู้ การทำงาน และการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพของประชากรแต่ละช่วงวัย ยกย่องศักยภาพ ทักษะและสมรรถนะของคนในช่วงวัยทำงานให้มีคุณภาพมาตรฐาน สอดคล้องกับความสามารถเฉพาะบุคคลและความต้องการของตลาดงาน ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาทักษะแรงงานฝีมือให้เป็นผู้ประกอบการใหม่ในการดำรงชีวิต (Office of the National Economic and Social Development Council, 2019, p. 41)

2.2 ด้านการมีส่วนร่วม เสริมสร้างให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และวางแผนพัฒนา เศรษฐกิจ และสังคม ทั้งในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยในระดับรูปแบบ ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรม สาธารณะของชุมชน (Wisanu, 2013, p. 4)

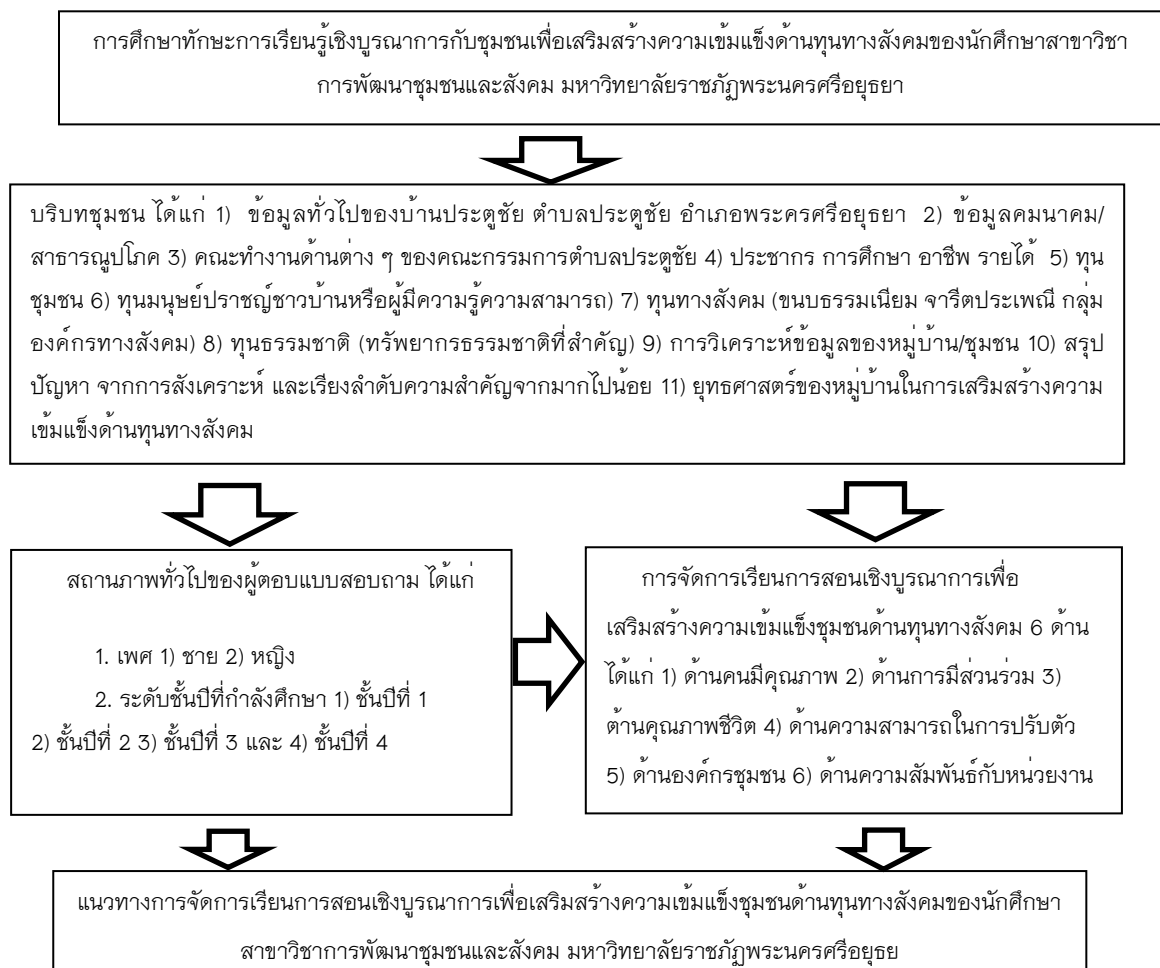
2.3 ด้านคุณภาพชีวิต เสริมสร้างให้มีคุณภาพชีวิต มีร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีสุขภาพพลานามัยที่ดี ไม่เจ็บป่วย ทำให้สามารถลดค่าใช้จ่ายส่วนตน และสามารถประกอบอาชีพการงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ดี เมื่อประชากรในสังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดีย่อมทำให้คุณภาพชีวิตในสังคมและประเทศชาติดีขึ้นไปด้วย แต่ทั้งนี้รัฐบาลจะต้องมีนโยบายที่จะเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากร เช่น สภาพแวดล้อม การศึกษา การประกอบอาชีพ และรายได้ของประชากร เป็นต้น (Pachari, 2013, p. 52)

2.4 ด้านความสามารถในการปรับตัว เสริมสร้างการวางแผนร่วมกันระหว่างภาครัฐและชุมชนและระหว่างสมาชิกชุมชนด้วยกันเอง ภาครัฐโดยเฉพาะหน่วยงานท้องถิ่น มีการประเมินและกำหนดแนวทางการดำเนินงาน เพื่อยกระดับขีดความสามารถชุมชนไปสู่การปรับตัวต่อทุกภัยโดยมีชุมชนเป็นฐาน ให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนที่แตกต่างกันไปตามบริบทแวดล้อมควบคู่ไปกับการดำเนินมาตรการป้องกัน ลดความเสี่ยง และบรรเทาผลกระทบจากทุกภัยในส่วนที่เกินขอบเขตความสามารถของชุมชน ควรมีการศึกษาเพื่อค้นหาอุปสรรคและปัจจัยสนับสนุนอื่น ๆ ต่อความสามารถในการปรับตัวโดยมีชุมชนเป็นฐานในบริบทของพื้นที่ชนบทในพื้นที่อื่น ๆ (Nattisiporn, 2021, p. 64)

2.5 ด้านองค์กรชุมชน เสริมสร้างการพัฒนาและส่งเสริมชุมชนท้องถิ่นอันเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาและแก้ไขปัญหา เพื่อพัฒนาชุมชนไปสู่เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเสริมสร้างให้คนในชุมชนมีจิตสำนึกสาธารณะและเชื่อมั่นในวิถีพลังชุมชน สนับสนุนให้เกิดความร่วมมือระหว่างชุมชนกับภาคี มีการร่วมการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนทั้งความรู้และทุนชุมชนในการแก้ไขปัญหา การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการศึกษา ภูมิปัญญา วัฒนธรรม สวัสดิการ เศรษฐกิจและการสร้างอาชีพ เริ่มจากการใช้จุดแข็งในสังคมและทุนทางสังคมที่มีอยู่ (Chanyanuch, 2021, p. 60)

2.6 ด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานและภาคีเครือข่าย เครือข่ายทางสังคมถือเป็นทุนทางสังคมที่จะเพิ่มความสำเร็จให้กับตัวบุคคลและองค์กร ความสัมพันธ์ที่ดีทำให้บุคคลในองค์กรมีการเชื่อมโยงประสานงานกันดีขึ้น การทำงานของเครือข่ายเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุน และส่งเสริมให้ประชาชนมีพลังในการพัฒนาประเทศอย่างสร้างสรรค์ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สร้างความประทับใจร่วมกัน ความปรองดองสมานฉันท์ เป็นมิตรกัน ให้คนในชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข (Khwanrak, 2021, p. 98)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาทักษะการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านทุนทางสังคม ของนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชนและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยใช้ประชากรทั้งหมดเพื่อตอบแบบสอบถาม ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง คือ แบบเจาะจง คือ นักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชนและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ชั้นปีที่ 1 จำนวน 31 คน ชั้นปีที่ 2 จำนวน 29 คน ชั้นปีที่ 3 จำนวน 33 คน ชั้นปีที่ 4 จำนวน 27 คน และหมู่เรียนที่ 2 จำนวน 26 คน รวม กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 146 คน (Office of Educational Services, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, 2013. p. 2)

2. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการแบบสัมภาษณ์ โดยการเลือกแบบเจาะจงคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยการเลือกแบบเจาะจง เพื่อให้ให้นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ออกสำรวจพื้นที่ โดยแบ่งกลุ่มออกสำรวจกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน เกษตรกร จำนวน 5 คน ข้าราชการภาครัฐ จำนวน 5 คน ข้าราชการท้องถิ่น จำนวน 5 คน ผู้นำท้องถิ่น จำนวน 1 คน ประชาชนชาวบ้าน จำนวน 5 คน รวมกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการแบบสัมภาษณ์ จำนวน 23 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ มี 2 ชนิด คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. เครื่องมือแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ชั้นปีที่กำลังศึกษา และอายุ ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านทุนทางสังคมของนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชนและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา แบบสอบถามประกอบด้วยลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิดแบบมาตราส่วน (Rating Scale) 5 ระดับ โดยเรียงจากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตอนที่ 3 แนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านทุนทางสังคมของนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชนและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

การสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ 1) ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยว ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือแบบสอบถาม 2) สร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยเรียงจากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมเบื้องต้น จำนวน 5 ท่าน 3) นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ภาษาที่ใช้

เขียนแบบสอบถามตามคำแนะนำเพื่อปรับปรุงและแก้ไขข้อผิดพลาด 4) นำแบบสอบถามมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง คัดเลือกข้อที่มีค่าระหว่าง 0.60 – 1.00 ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องแบบสอบถามได้เท่ากับ .96 4) นำแบบสอบถามมาหาค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม ผลการหาค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามได้เท่ากับ .90 และ 5) จัดพิมพ์แบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือแบบสัมภาษณ์ เครื่องมือแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structure interview) เพื่อให้ให้นักศึกษานำไปเก็บข้อมูลโดยการสำรวจชุมชน คือ บริบทชุมชน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปของเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) ข้อมูลคมนาคม/สาธารณูปโภค 3) คณะทำงานด้านต่าง ๆ ของคณะกรรมการเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 4) ประชากร การศึกษา อาชีพ รายได้ 5) ชุมชน 6) ชุมชนผู้เปราะบางหรือผู้มีความรู้ความสามารถ 7) ชุมชนทางสังคม (ชนบทชนชั้น จารีต ประเพณี กลุ่มองค์กรทางสังคม) 8) ชุมชนชาติ (ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ) 9) การวิเคราะห์ข้อมูลของหมู่บ้าน/ชุมชน 10) สรุปปัญหา จากการสังเคราะห์ และเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย และ 11) ยุทธศาสตร์ของหมู่บ้านในเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านทุนทางสังคม

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอความร่วมมือกับนักศึกษาซึ่งเป็นประชากรที่ใช้ในการวิจัย กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสัมภาษณ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ในส่วนแบบสัมภาษณ์ผู้วิจัยดำเนินการให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยแล้วให้สรุปข้อมูลการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านทุนทางสังคมมาส่งจำนวน 1 เล่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าความถี่ และร้อยละ 2) แบบสอบถามในตอนี่ 2 สอบถามเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านทุนทางสังคมของนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชนและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายชื่อ รายด้าน และรวมทุกด้านแล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาแปลผลกับเกณฑ์เพื่อประเมินระดับสภาพทักษะการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านทุนทางสังคมซึ่งผู้วิจัยใช้มาตรวัดตามแนวของ Likert's Scale แบบมาตราส่วน 5 ระดับ (Likert, 1967, p. 90) ที่กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายไว้ดังนี้

2. การสังเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการสังเคราะห์ข้อมูลการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านทุนทางสังคม จากการเก็บรวบรวมที่ได้นำมาทำการลดทอนข้อมูลและแสดงผลข้อมูลแล้วเพื่อหา ข้อสรุปหรือข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา รวมถึงการเปรียบเทียบความแตกต่างและความสอดคล้องเพื่อให้ได้ประเด็นของการศึกษา และสรุปผลเชิงบรรยายแบบความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- 1. ตรวจสอบความสอดคล้องหรือตรงของเนื้อหา จากการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับเนื้อหาโดยใช้สูตรของ ไครีเนลลี และแฮมเบลตัน
- 2. หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ของครอนบาค
- 3. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาทักษะการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านทุนทางสังคมของนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชนและสังคม มีดังนี้

- 1. ผลการศึกษาทักษะการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านทุนทางสังคมของนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชนและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นทักษะการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านทุนทางสังคมของนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชนและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมและรายด้าน

ทักษะการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านทุนทางสังคมของนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชนและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา				
ลำดับ		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านคนมีคุณภาพ	4.35	.32	มาก
2	ด้านการมีส่วนร่วม	4.39	.28	มาก
3	ด้านคุณภาพชีวิต	4.39	.30	มาก
4	ด้านความสามารถในการปรับตัว	4.40	.36	มาก
5	ด้านองค์กรชุมชน	4.36	.31	มาก
6	ด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานและภาคีเครือข่าย	4.45	.29	มาก
รวม		4.40	.37	มาก

จากตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นทักษะการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านทุนทางสังคมของนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชนและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

($\bar{X}$ = 4.40) (S.D. = .37) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ คือ ด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานและภาคีเครือข่าย ($\bar{X}$ = 4.45) (S.D. = .29) ด้านความสามารถในการปรับตัว ($\bar{X}$ = 4.40) (S.D. = .36) และด้านการมีส่วนร่วม ($\bar{X}$ = 4.39) (S.D. = .28)

2. ผลการศึกษาบริบทด้านทุนทางสังคมพื้นที่เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า มีบริบทด้านทุนทางสังคมตั้งอยู่ในพื้นที่ส่วนใหญ่มีสภาพเป็นเกาะ มีการจัดตั้งเป็นชุมชนเพื่อดำเนินการพัฒนาในรูปแบบชุมชนพึ่งตนเอง มีการคมนาคมขนส่งทางบกและทางน้ำ มีระบบการไฟฟ้าการประปา ที่เอื้อต่อการพัฒนาทุนด้านสังคม มีการแต่งตั้งคณะทำงานด้านต่าง ๆ ในการบริหารจัดการด้านทุนทางสังคมอย่างเป็นรูปธรรมมีสถานศึกษาทุกระดับปฐมวัยจนถึงระดับอุดมศึกษา มีการประกอบอาชีพการค้าและบริการ การทำการเกษตร มีรายได้จากสินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึกที่โดดเด่นภายในเขต เช่น การจำหน่ายโรตีสองเสริมให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งทุนในชุมชน มีทุนมนุษย์ปราชญ์ชาวบ้านหรือผู้มีความรู้ความสามารถ มีทุนทางสังคมปราชญ์ชาวบ้านด้านหัตถกรรม การนับถือศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม มีทุนทางสังคมเกี่ยวกับวัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ เช่น ประเพณีงานลอยกระทงกรุงเก่า งานลอยขลุ่ยฟ้ายอยุธยาอมรดกโลก มีทุนธรรมชาติ (ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ) มีการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลอย่างถูกสุขลักษณะตามหลักสุขาภิบาล มีการวิเคราะห์ปัญหาความต้องการของประชาชนมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการวางแผนพัฒนาเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา มีการกำหนดยุทธศาสตร์ของหมู่บ้านในเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านทุนทางสังคมประกอบด้วย 7 ยุทธศาสตร์ 1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต 2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการเสริมสร้างสังคม เศรษฐกิจและการท่องเที่ยว 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น 4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการส่งเสริมบริหารจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน 6) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการพัฒนาการเมืองการบริหารจัดการ 7) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการพัฒนาป้องกันบรรเทาสาธารณภัยและรักษาความสงบเรียบร้อย

3. ผลการศึกษาแนวทางการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านทุนทางสังคมของนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชนและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา พบว่า 1) ด้านคนมีคุณภาพ ควรมีนโยบายการจัดการศึกษาด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างนักศึกษากับประชาชนหรือคนในชุมชน เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้พัฒนาความรู้ ทักษะ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ไปสู่การพัฒนาทัศนคติ แรงจูงใจ และอุปนิสัยเพื่อให้คนหาความรู้ด้วยตนเอง 2) ด้านการมีส่วนร่วม นักศึกษา ผู้สอนควรวางแผนกำหนดโครงการ/กิจกรรมการมีส่วนร่วมของนักศึกษา กับประชาชน กำหนดระยะเวลาหรือจัดทำปฏิทินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านทุนทางสังคมของ

นักศึกษา 3) ด้านคุณภาพชีวิต ผู้สอนควรเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับชุมชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านทุนทางสังคมของนักศึกษา 5) ด้านองค์กรชุมชน ควรเสริมสร้างให้นักศึกษาใช้ทักษะการเรียนรู้การสร้างกลุ่มหรือเครือข่ายที่สามารถเชื่อมกับกลุ่มอื่น ๆ นอกชุมชนอย่างหลากหลายเพื่อขยายทุนทางสังคม 6) ด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานและภาคีเครือข่าย ควรเสริมสร้างให้นักศึกษาใช้ทักษะการเรียนรู้ความสัมพันธ์กับหน่วยงานและภาคีเครือข่ายของคนในชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาทักษะการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านทุนทางสังคมของนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชนและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา มีประเด็นอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาทักษะการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านทุนทางสังคมของนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชนและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ คือ ด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานและภาคีเครือข่าย ด้านความสามารถในการปรับตัว และด้านการมีส่วนร่วม ทั้งนี้การเรียนรู้เชิงบูรณาการกับชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านทุนทางสังคมของนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชนและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา นั้น อาจารย์ผู้สอนได้มีการสอดแทรกการบูรณาการกับชุมชนด้านทุนทางสังคม และได้รับสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชนในการจัดการเรียนการสอนโดยให้ตัวแทนชุมชนที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาให้ความรู้นักศึกษาเมื่อมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกับชุมชนด้านทุนทางสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wisit (2018, p. 144) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ อำเภอกะเจัน จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ผลการศึกษา พบว่า ความเข้มแข็งของชุมชนอยู่ระดับเข้มแข็งมาก และปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน ได้แก่ การสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน กระบวนการจัดการชุมชน การมีส่วนร่วม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. ผลการศึกษาริบทด้านทุนทางสังคมพื้นที่เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา อำเภพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า มีบริบทด้านทุนทางสังคมตั้งอยู่ในพื้นที่ส่วนใหญ่มีสภาพเป็นเกาะ มีการจัดตั้งเป็นชุมชนเพื่อดำเนินการพัฒนาในรูปแบบชุมชนพึ่งตนเอง มีการคมนาคมขนส่งทางบกและทางน้ำ มีระบบการไฟฟ้าการประปา ที่เอื้อต่อการพัฒนาทุนด้านสังคม มีการแต่งตั้งคณะทำงานด้านต่าง ๆ ในการบริหารจัดการด้านทุนทางสังคมอย่างเป็นรูปธรรมมีสถานศึกษาทั้งระดับ

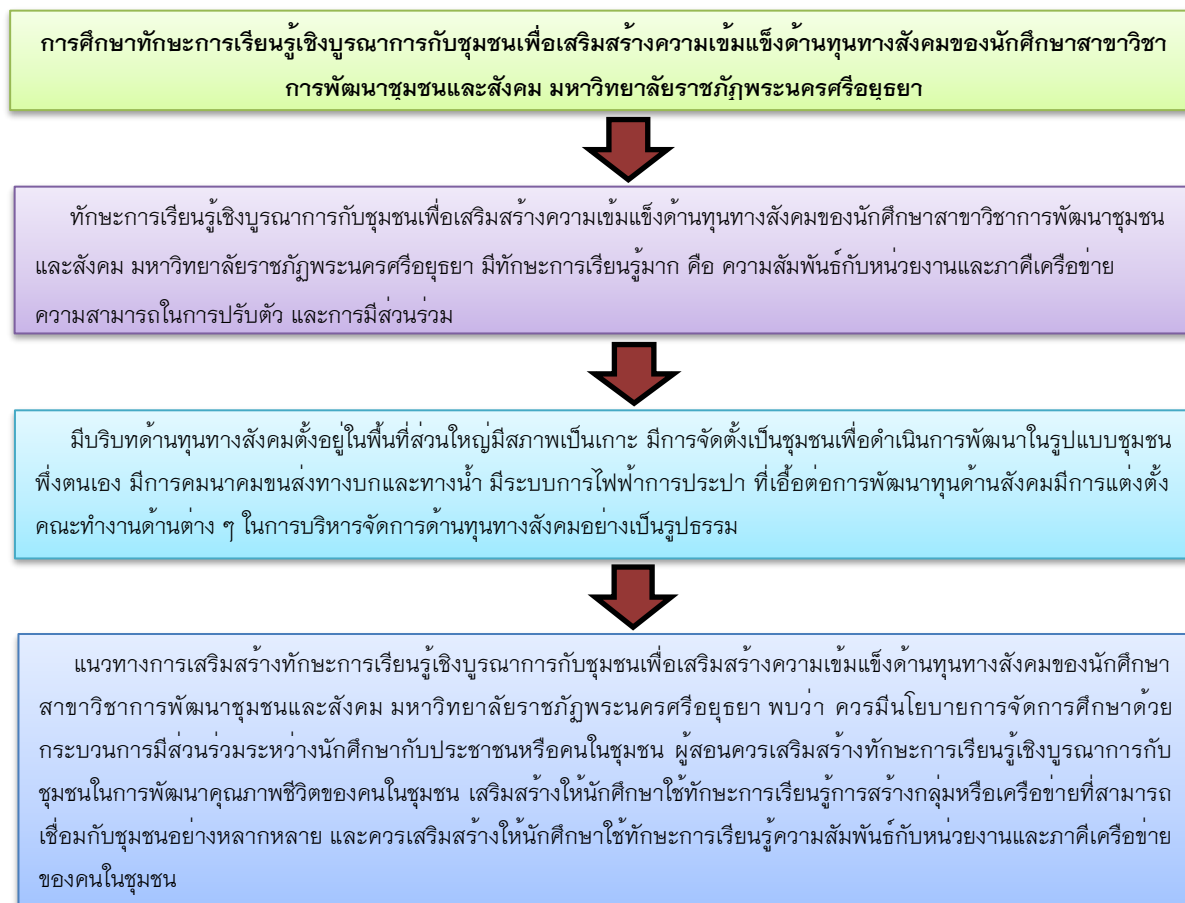
ปฐมวัยจนถึงระดับอุดมศึกษา มีการประกอบอาชีพการค้าและบริการ การทำการเกษตร มีรายได้จากสินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึกที่โดดเด่นภายในเขต เช่น การจำหน่ายโรตีสีดำสามสีให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งทุนในชุมชน มีทุนมนุษย์ปราชญ์ชาวบ้านหรือผู้มีความรู้ความสามารถ มีทุนทางสังคมปราชญ์ชาวบ้านด้านหัตถกรรม การนับถือศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม มีทุนทางสังคมเกี่ยวกับวัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ เช่น ประเพณีงานลอยกระทงกรุงเก่า งานยอยศยิ่งฟ้าอยุธยามรดกโลก มีทุนธรรมชาติ (ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ) มีการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลอย่างถูกสุขลักษณะตามหลักสุขาภิบาล มีการวิเคราะห์ปัญหาความต้องการของประชาชนมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการวางแผนพัฒนาเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา มีการกำหนดยุทธศาสตร์ของหมู่บ้านในเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านทุนทางสังคม ประกอบด้วย 7 ยุทธศาสตร์ 1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต 2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการเสริมสร้างสังคม เศรษฐกิจและการท่องเที่ยว 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น 4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการส่งเสริมบริหารจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน 6) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการพัฒนาการเมืองการบริหารจัดการ 7) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการพัฒนาป้องกันบรรเทาสาธารณภัยและรักษาความสงบเรียบร้อย ทั้งนี้ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง บริบทด้านทุนทางสังคมพื้นที่เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้น ภาครัฐได้มีการเสริมสร้างทุนชุมชนให้เข้มแข็งด้วยทุนมนุษย์ทุนวัฒนธรรมและภูมิปัญญา มีการตั้งเครือข่ายคณะกรรมการบริหารจัดการด้านทุนทางสังคม ปลุกฝังคุณค่าทุนชุมชนที่โดดเด่น เช่น การผลิตงานหัตถกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Trongkamol & Nittaya (2022, p. 75) ศึกษาแนวทางการเสริมสร้างทุนชุมชนให้เข้มแข็งสู่การกำหนดปัจจัยแห่งความสำเร็จ พบว่า 1) องค์ประกอบทุนชุมชน ได้แก่ ทุนมนุษย์ทุนวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ทุนสถาบัน กองทุนชุมชน ทุนทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2) รูปแบบการพัฒนาทุนชุมชน พบว่ามีการตั้งเครือข่ายคณะกรรมการ และ 3) แนวทางการเสริมสร้างทุนชุมชนให้เข้มแข็ง พบว่า ภาครัฐและเอกชนมีความตระหนักถึงทุนชุมชนที่คงอยู่เริ่มรณรงค์ปลุกฝังคุณค่าทุนชุมชนที่โดดเด่น มีการทำข้อตกลงเพื่อสร้างจิตสำนึกให้มีความร่วมมือกัน และอนุรักษ์ฟื้นฟูสืบต่อให้คนรุ่นใหม่ทั้งนี้ปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จ คือ การเสริมสร้างและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชน การสร้างศรัทธาและพัฒนาศักยภาพแกนนำชุมชน และการถ่ายทอดความรู้จากการลงมือปฏิบัติสู่การนำไปใช้และการขยายผลต่อยอด

3. ผลการศึกษาแนวทางการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านทุนทางสังคมของนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน และสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา พบว่า 1) ด้านคนมีคุณภาพ ควรมีนโยบายการจัดการศึกษาด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม

ร่วมระหว่างนักศึกษากับประชาชนหรือคนในชุมชน เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้พัฒนาความรู้ ทักษะ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ไปสู่การพัฒนาทัศนคติ แรงจูงใจ และอุปนิสัยเพื่อให้คนหาความรู้ด้วยตนเอง

2) ด้านการมีส่วนร่วม นักศึกษา ผู้สอนควรวางแผนกำหนดโครงการ/กิจกรรมการมีส่วนร่วมของนักศึกษา กับประชาชน กำหนดระยะเวลาหรือจัดทำปฏิทินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านทุนทางสังคมของ นักศึกษา 3) ด้านคุณภาพชีวิต ผู้สอนควรเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับชุมชนในการพัฒนา คุณภาพชีวิตของคนในชุมชน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านทุนทางสังคมของนักศึกษา 5) ด้านองค์กร ชุมชน ควรเสริมสร้างให้นักศึกษาใช้ทักษะการเรียนรู้การสร้างกลุ่มหรือเครือข่ายที่สามารถเชื่อมกับกลุ่ม อื่น ๆ นอกชุมชนอย่างหลากหลายเพื่อขยายทุนทางสังคม 6) ด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานและภาคี เครือข่าย ควรเสริมสร้างให้นักศึกษาใช้ทักษะการเรียนรู้ความสัมพันธ์กับหน่วยงานและภาคีเครือข่ายของ คนในชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ มหาวิทยาลัยทักษิณ (Thaksin University, 2014, p. 104) ศึกษา แนวทางจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการในชุมชนสำหรับการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในรูปแบบของรายวิชาศึกษา ทั่วไป ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของรายวิชาให้สัมพันธ์กับเนื้อหาความรู้ตามบริบทของชุมชนท้องถิ่นที่ไปแหล่ง เรียนรู้ และเป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายที่จะนำไปสู่กรอบการวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย โดยการ จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการในชุมชนของรายวิชา “วิถีชุมชนท้องถิ่น” ได้กำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียน เกิดการพัฒนาตามกรอบจุดมุ่งหมาย 3 ด้านข้างต้นเช่นกันแต่ได้อธิบายเพิ่มเติมดังต่อไปนี้ 1) มีความรู้และ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิถีของชุมชนท้องถิ่น 2) มีการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และบูรณาการความรู้จาก หลากหลายศาสตร์สูงองครวม 4) สามารถถอดความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับจากชุมชน เพื่อนำไปปรับใช้ ในการดำเนินชีวิตของตนเอง

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

สรุป

ผลการศึกษาทักษะการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านทุนทางสังคมของนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชนและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา พบว่า

- 1) ทักษะการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านทุนทางสังคมของนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชนและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมา นักศึกษามีทักษะการเรียนรู้มาก คือ ความสัมพันธ์กับหน่วยงานและภาคีเครือข่าย ความสามารถในการปรับตัว และการมีส่วนร่วม
- 2) บริบทด้านทุนทางสังคมตั้งอยู่ในพื้นที่ส่วนใหญ่มีสภาพเป็นเกาะ มีการจัดตั้งเป็นชุมชนเพื่อดำเนินการพัฒนาในรูปแบบชุมชนพึ่งตนเอง มีการคมนาคมขนส่งทางบกและทางน้ำ มีระบบการไฟฟ้าการประปา ที่เอื้อต่อการพัฒนาทุนด้านสังคมมีการแต่งตั้งคณะทำงานด้านต่าง ๆ ในการบริหารจัดการด้านทุนทางสังคมอย่างเป็นรูปธรรม และแนวทางการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้เชิง

บูรณาการกับชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านทุนทางสังคมของนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน และสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา พบว่า ควรมีนโยบายการจัดการศึกษาด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างนักศึกษากับประชาชนหรือคนในชุมชน ผู้สอนควรเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับชุมชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน เสริมสร้างให้นักศึกษาใช้ทักษะการเรียนรู้การสร้างกลุ่มหรือเครือข่ายที่สามารถเชื่อมกับชุมชนอย่างหลากหลาย และควรเสริมสร้างให้นักศึกษาใช้ทักษะการเรียนรู้ความสัมพันธ์กับหน่วยงานและภาคีเครือข่ายของคนในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ด้านคนมีคุณภาพ ควรมีการกำหนดนโยบายและการวางแผนการสร้างเครือข่ายและความสัมพันธ์ ระหว่างนักศึกษา ชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ ในเขตพื้นที่เพื่อทักษะการเรียนรู้เชิงบูรณาการให้กับนักศึกษาให้มีคุณภาพ

1.2 ด้านการมีส่วนร่วม ควรมีการกำหนดนโยบายและการวางแผนการสนับสนุนการมีส่วนร่วมระหว่างมหาวิทยาลัยและชุมชน มุ่งเน้นทักษะที่นักศึกษาจะได้รับ เช่น ทักษะการสื่อสาร การแก้ไขปัญหาการทำงานร่วมกับผู้อื่น และความเข้าใจในบริบททางสังคม เพื่อสร้างบัณฑิตที่พร้อมเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งและมีบทบาทในการพัฒนาชุมชน กำหนดนโยบายที่สนับสนุนที่ส่งเสริมให้นักศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับชุมชน เช่น การฝึกงานในท้องถิ่น หรือโครงการบริการสังคม

1.3 ด้านคุณภาพชีวิต ควรมีการกำหนดนโยบายและการวางแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาผ่านการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับชุมชน โดยมีการจัดการองค์ความรู้และระบบการเรียนรู้ของชุมชน เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาในอนาคต

1.4 ด้านความสามารถในการปรับตัว ควรมีการกำหนดนโยบายและการวางแผนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านทุนทางสังคมของนักศึกษา โดยการกำหนดกลยุทธ์ที่ส่งเสริมการตระหนักรู้ การเรียนรู้ร่วมกัน โดยนำทุนทางสังคมที่มีอยู่ เช่น ความไว้วางใจ เชื่อใจ บรรทัดฐานทางสังคม และภูมิปัญญามาประยุกต์ใช้ในกิจกรรมนักศึกษา

1.5 ด้านองค์กรชุมชน ควรมีการกำหนดนโยบายและการวางแผนส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านทุนทางสังคมของนักศึกษา พัฒนาองค์กรชุมชนที่เข้มแข็ง โดยให้นักศึกษาและชุมชนได้เรียนรู้และแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

1.6 ด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงาน และภาคีเครือข่าย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีบทบาทสำคัญในการสร้างนโยบายที่ส่งเสริมความเข้มแข็งด้านทุนทางสังคมของนักศึกษา การดำเนินนโยบายที่ตรง

จุดที่ทำให้ให้นักศึกษามีทักษะด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงาน และภาคีเครือข่ายทางสังคมที่แข็งแกร่ง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาและสังคมในระยะยาว

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 ด้านคนมีคุณภาพ ควรจัดกิจกรรมด้าน ๆ ร่วมกับชุมชนด้านทุนทางสังคมอย่างกว้างขวางทั้งในลักษณะของกิจกรรมที่จัดให้เพื่อพัฒนานักศึกษาที่มีคุณภาพ ได้แก่ การสัมมนาหรือการจัดบรรยายพิเศษ การปฐมนิเทศ และการปัจฉิมนิเทศ

2.2 ด้านการมีส่วนร่วม ผู้สอนควรใช้กระบวนการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์บนฐานชุมชนที่ผู้เรียนจะได้ฝึกปฏิบัติภาคสนามในชุมชนด้านทุนทางสังคม

2.3 ด้านคุณภาพชีวิต ควรจัดกิจกรรมบูรณาการเพื่อเพิ่มพูนคุณภาพชีวิตในด้านปัจจัยเกื้อหนุน เช่น โครงการอบรมเกี่ยวกับเสริมสร้างทุนทางสังคม

2.4 ด้านความสามารถในการปรับตัว ควรจัดกิจกรรมบูรณาการในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพนักศึกษาด้านการปรับตัวในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น การมีระเบียบวินัยและสามัคคีกับชุมชน

2.5 ด้านองค์กรชุมชน ควรจัดให้นักศึกษามีการประชุมร่วมกับองค์กรชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านทุนทางสังคม

2.6 ด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงาน และภาคีเครือข่าย ควรเสริมสร้างการจัดกิจกรรมเสริมสร้างสัมพันธภาพระหว่างบัณฑิต อาจารย์ และชุมชนเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานและภาคีเครือข่าย

References

- Chanyanuch, P. (2021). *Strong community development: A case study of Ban Kok Lam Community, Nong Bua Subdistrict, Phayakkhaphumiphisai District, Maha Sarakham Province* [Master's thesis, Ramkhamhaeng University].
- Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Si Ayutthaya University. (2022). *Bachelor of Arts program in community and social development*. Phranakhon Si Ayutthaya University.
- Khwanrak, K. (2021). Analysis of the relationship between the government sector, social networks, and community organizations with the promotion of spatial development at the Indochina Intersection. *Academic Research Journal*, 3(3), 1.
- Kulisara, C. (2019). *Learning management*. Chulalongkorn University.
- Likert, R. (1967). *The method of constructing and attitude scale*. Wiley & Son.

- Nattisiporn, S. (2021). Adaptability of suburban communities to flood risk in Pathum Thani Province. *Journal of Environmental Design*, 8(2), 64.
- Office of Educational Services, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. (2013). *Statistics of students at Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University*. Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.
- Office of the National Economic and Social Development Board. (2015). *National development strategy in the 11th National Economic and Social Development Plan*. Office of the National Economic and Social Development Board.
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2019). *Project for the development of statistics and data systems and indicators for use in government administration according to the national strategy*. Office of the National Economic and Social Development Council.
- Pachari, L. (2013). *A study of the quality of life and factors influencing the quality of life of oil palm farmers in the southern region*. Maejo University, Chumphon Province.
- Porter, M. E. (1985). *Competitive advantage: Creating and sustaining superior performance*. Free Press.
- Sukhothai Thammathirat Open University. (2023). *Essential basic skills for current students in the era*. Sukhothai Thammathirat Open University.
- Thaksin University. (2014). *Guidelines for integrated learning management in the community for learning management in the form of general education subjects*. Thaksin University.
- Sanamkhet, T. & Kabchan, N. (2022). Guidelines for strengthening community capital to determine success factors. *Academic Research Journal*, 5(1), 129.
- Wisanu, Y. (2013). *Public participation in community development, Tung Krang Village, Thap Sai Subdistrict, Pong Nam Ron District, Chanthaburi Province* [Master's thesis, Burapha University].
- Wisit, Y. (2018). *Factors affecting the strength of the model sufficiency economy village community, Ko Chan District, Chonburi Province*. Burapha University.